

6. Malantschuk Gregor. Dialektik og Eksistens hos Søren Kierkegaard / Gregor Malantschuk. – Copenhagen: Hans Reitzels Forlag, 1968. – 354 p.

7. Mudragei N. S. Rytsar very v «Strakhe i trepete» S. K'erkogora [Elektronnyi resurs] / N. S. Mudragei // Filosofskiye issledovaniya. – 2006. – №3. – S.195–201. – Rezhym dostupa: http://library.by/portalus/modules/inoprose/readme.php?subaction=showfull&id=1442245819&archive=&start_from=&ucat=80&

8. Khabermas Yu. Budushcheye chelovecheskoi prirody / Yu. Khabermas / Per s nem. – M.: Izdatelstvo «Ves mir», 2002. – 144 s.

Doichuk M. V., PhD, associate professor, Philosophy and Sociology Department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk), maksvdoc@ukr.net

Ethical-existential dimension of human dignity in S. Kierkegaard's philosophical works

The article presents a historic-philosophical research on Søren Kierkegaard's perspective on human dignity reflected in his philosophical works. In the process of investigation the following methods were applied: dialectical, hermeneutical, and phenomenological.

According to Kierkegaard, a human being is the only subject of philosophical studies worth investigating. The main question in life is «To be or not to be?». Human history is the constant choice helping a person to reveal her/his true value in the existence. This choice is absolute. Despair is the only way to save one's soul. It reveals the phases of a personality value: aesthetic, ethical and religious. Human dignity is determined by the way of existence he/she chooses to approach the desired aim. The religious way prevails among others, since it refers to the individual rather than the general, solves the problem of «being oneself» in a positive way. It becomes real due to the faith as a person's upper spiritual capacity revealing his/her true dignity.

Keywords: dignity, human being, pleasure, duty, moral, personality, despair, faith, freedom.

Дойчик М. В., кандидат философских наук, доцент, доцент кафедры философии и социологии, ДВНЗ «Прикарпатский национальный университет имени Василия Стефаника» (Украина, Ивано-Франковск), maksvdoc@ukr.net

Этико-экзистенциальное измерение достоинства человека в философском творчестве С. Кьеркегора

Статья является историко-философским исследованием особенностей понимания достоинства человека в философском творчестве С. Кьеркегора. В процессе исследования было использовано такие методы как диалектический, феноменологический, герменевтический.

По мнению С. Кьеркегора, единственно стоящим предметом философии должен быть человек. Главный вопрос в жизни человека – «быть или не быть?». История человечества – это постоянный выбор, в границах которого человек определяется, чего он стоит в своем существовании. И этот выбор абсолютный. Отчаяние – единственный способ душевного спасения для человека, который обуславливает уровни ценности человеческой личности: эстетическую, этическую, религиозную. Религиозный способ существования превосходит другие, акцентируя внимание именно на единичном, в сравнении с общим, позитивно снимая проблему «возможности быть самим собой». Это становится реальным благодаря вере, как высшей духовной способности человека, которая выявляет его истинное достоинство.

Ключевые слова: достоинство, человек, наслаждение, долг, мораль, личность, отчаяние, вера, свобода.

УДК 14:[316.774:004.738.5]

Лучак А.–М. М., аспірантка, Львівський національний університет ім. І. Франка (Україна, Львів), am.luchak@gmail.com

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ДИСКУРСІВ МІШЕЛЯ ФУКО ЯК ЗАСАДИ ПРАГМАТИКИ КОМУНІКАЦІЇ

Досліджено формування основних концептів комунікативної філософії інформаційного суспільства в дискурсі філософії постструктуралізму Мішеля Фуко. Розглянуто поняття дискурс у контексті праць мислителя та його розвиток дискурсивних практик у соціальній сфері. Окреслено головні критерії, згідно з якими концепція може слугувати теоретичним підґрунтям для аналізу сучасного соціально-комунікативного дискурсу. Обґрунтовано, що в Інтернет-просторі дискурс влади та дискурс Інших імплементуються через нові процедури соціально-комунікативної взаємодії, співіснуючи у постійному протистоянні, а процедури контролю та відмежування дискурсу стали складнішими порівняно із класичними комунікативними практиками.

Ключові слова: дискурс, дискурсивна подія, дискурс влади, дискурс Інших, інформаційне суспільство.

Перехід від індустріального до інформаційного суспільства спонукав до переосмислення традиційного лінійного світобачення та теорії пізнання на користь синергетичної парадигми. Сучасний світ не піддається аналізу з точки зору класичної раціональності, адже є складною динамічною нестійкою системою. Феномен стабільності в соціальних практиках був актуальним тільки для закритого середовища, однак втрачає свою ефективність в епоху глобалізації.

Інформація моделює соціальні практики сучасного суспільства, спонукаючи до активного обміну знанням не залежно від сфери буття суб'єктів чи їхньої культурної розрізненості. Такі демаркаційні лінії перестають бути доцільними, адже суспільства інтегруються заради безперешкодного доступу до інформації. Розширення сфери відкритості стало можливим завдяки зміні способу інтерсуб'єктивної взаємодії (перехід до Інтернет-комунікації) та винайдення нових шляхів накопичення соціального капіталу (соціально-комунікативні Інтернет-мережі). Інтернет – це складна, відкрита, здатна до самоорганізації система, яка вербалізує дискурси та наративи заради їх спільнотворення. У кіберпросторі в хаосі інформації соціальні мережі виконують роль об'єднавчих сил, які стимулюють об'єднання через комунікацію довкола спільних наративів та залучення до дискурсів.

Переосмислення дискурсу започатковує філософія постструктуралізму та постмодернізму. Дискурс постає не просто середовищем утвердження норм та цінностей, але й структурою з власними правилами, заборонами та умовами залучення Іншого. Представник американського постмодернізму Джоан Флекс зауважує, що істинне судження може формувати той, хто визнає правила деякого дискурсу або готовий брати участь у кількох дискурсах. Кожен дискурс має власний особливий набір правил або процедур, які керують продукуванням того, що можна вважати змістовим (таким, що має сенс) або істинним висловлюванням. Кожен дискурс або «дискурсивне утворення» водночас і надає, і обмежує можливість. Правила дискурсу дають нам змогу формувати певні типи висловлювань та істинні судження, але вони ж і змушують нас залишатися всередині даної системи і формувати тільки ті висловлювання, що узгоджуються з її правилами. Загалом дискурс не може бути істинним або хибним, оскільки істина завжди залежить від контексту і діючих правил. Дискурси локальні, гетерогенні і часто несумірні. Не існує таких дискурсивно незалежних або трансцендентальних правил, що могли б керувати дискурсами або вибором між ними. Істинні судження в принципі не існують поза дискурсом. Це не означає, що істини немає взагалі, але що вона є дискурсивно залежною [7, с. 35]. Попередня узгодженість правил, а не непереборна сила або об'єктивна істина, дає змогу вирішувати конфлікти.

Поняття дискурсу у філософії М. Фуко є неоднозначним. Його критикували та переосмислювали Ж. Кангієм, М. Бланшо, Ж. Дельоз, Д. Ерібон, А. Гідес, А. Кремер-Марієтті, С. Лібон, М. Дюфренн та інші. Теоретичні ідеї філософа розвивали такі видатні мислителі як Ю. Габермас, Ж. Бодріяр, П. Бурдьє. Бачення М. Фуко дискурсу як методики соціально-філософського аналізу дійсності може бути застосовано сучасною практичною філософією для формування прагматики віртуальної

комунікації. Оскільки жодна зі вказаних вище теорій не зверталася до сучасних технологій як вагомого чинника становлення громадянського суспільства, доцільно буде звернутися до основних засад концепції М. Фуко та використати її ключові поняття для аналізу соціально-комунікативних практик мережі Інтернет.

Мета статті – проаналізувати філософію дискурсу Мішеля Фуко як методологію соцмережевого дискурсу.

Філософська думка Мішеля Фуко передувала лінгвістичному повороту і сформувала нову епістемологію для переосмислення загальної еволюції філософського знання. Аналіз формування дискурсу не обмежене пошуком історичних, суспільних чи лінгвістичних передумов, а відображає його як цілісну дійсність, яка не є створена людиною, однак впливає на її життєсвіт. Дискурс М. Фуко володіє власною свідомістю, мовою, здатний долати перешкоди на шляху до пізнання. Не автор промовляє дискурс, а дискурс говорить через автора. Своє розуміння дискурсу М. Фуко найповніше представляє у таких працях як «Слова і речі» («Археологія гуманітарних наук») та «Археологія знання». Філософ присвоює новий зміст поняттю археології, означаючи її як відкриття глибинного прошарку смислового наповнення культури (або окремої її галузі). Власне тому його часто називають археологом дискурсу. Концепція Фуко не є сталою філософською системою з єдиним вектором свого розвитку, а представляє різні погляди на один складний філософський феномен – дискурс.

Ж. Кангієм, автор рецензії на «Слова і речі», вдало виклав зміст філософського проекту М. Фуко, який, на його думку, «розширив вимоги не-картезіанства і не-кантиніанства на всю філософську рефлексію» [цит. за 3, с. 54]. Критик порівнює значення цієї праці для нової європейської філософії з впливом спадщини Д. Г'юма на формування доктрини І. Канта. Праця М. Фуко є намаганням переосмислити методологію аналізу наукового знання, сформувати власний спосіб філософування. «Слова..» стали прецедентом для сумніву в засадах тодішньої філософії, яка ґрунтувалася на картезіанській та г'юмівській традиції – переважання раціоналізму та емпіризму й класичної епістемології. Філософія розгорталася довкола класичної тріади: об'єктивно існуюча дійсність; людина як суб'єкт пізнання та вірні з міркування логіки знання, які тією чи іншою мірою відповідають реальній дійсності. Ціллю М. Фуко було не знівелювати цінність міркування попередників (як це зробив Р. Рорті з класичною епістемологією), а запропонувати альтернативне бачення без згаданої вище тріади, але зі словами (знаками) і речами, взаємопов'язаних у різний спосіб – сформувати погляд з іншого боку розуму, як висловився Б. Рой [10, с. 67].

Мішель Фуко аналізує поняття дискурсу як в контексті дослідження історії гуманітарних дисциплін, так і з огляду на соціальний поступ. Дискурси матеріалізуються в реальності мовлення та письма, а також їх кількість постійно зростає, адже інтерсуб'єктивна взаємодія між людьми не припиняється. Мислитель намагається віднайти фундаментальні коди культури, які вербалізуються в мові, понятійних схемах, цінностях та соціальних практиках, формуючи для кожної людини «емпіричні порядки, з якими вона матиме справу і в яких буде орієнтуватися», хоче дійти до «чистої практики порядку і способів його існування» [7]. Отже, порядок – це те, що «виявляється в

речах як їх внутрішній закон, як таємна сітка, відповідно до якої вони у певний спосіб співвідносяться, і водночас те, що існує лише проходячи крізь призму погляду, уваги, мови; в своїй глибині порядок проявляється лише в порожніх клітинках цієї решітки, мовчки очікуючи моменту, коли його буде сформульовано» [7].

М. Фуко припускає, що в будь-якому суспільстві виробництво дискурсу (цей термін автор вочевидь вживає задля підкреслення штучної механізації соціуму через соціальну інженерію) одночасно контролюється, піддається, селекції, організовується і перерозподіляється за допомогою деякої кількості процедур, функція яких – нейтралізувати його владні повноваження і пов'язані з ним небезпеки та приборкати непередбачуваність його подій [6, с. 265].

Одиницею вимірювання дискурсу у М. Фуко є дискурсивна подія. У праці «Археологія знання» філософ детермінує дискурсивну подію як «остаточний набір сукупностей, обмежених вже сформованими лінгвістичними послідовностями» [5]. Тобто, дискурсивна подія – це певний набір смислів, які промовляються за допомогою конкретних слів, словосполучень, що у поєднанні створюють єдиний дискурс для комунікантів. Дискурсивна подія визначає доречність нових напрямків еволюції дискурсу.

Поняття М. Фуко «лінгвістичні послідовності» можна порівняти з терміном Дж. Лакоффа «фрейм» – основа розвитку оповіді [9]. Наприклад, якщо мова йде про фрейм визволення, то він має ролі «рятівника», «жертви» та «зłodія». Відмінність між цими поняттями полягає в тому, що М. Фуко не детермінує ролі для різних об'єктів, однак обмежує дискурс з огляду на доречність тих чи інших виловлювань в ньому.

Існує два види дискурсу: дискурс влади та дискурс Інших. Перший тип для М. Фуко є панівним та реалізується через мережу інститутів, які здійснюють його вплив та розширюють межі. Умовою існування дискурсу Інших є витіснення, яке не було нівельоване впродовж становлення цивілізації, а, натомість, змінило його суб'єкта, діє за іншими напрямками та через нові інститути.

Характерною особливістю функціонування дискурсу влади є воля до істини. Вона спирається на інституційну підтримку та інституційне розподілення, а також здійснює вплив через примусову дію на інші дискурси [6, с. 269]. Істина – це сукупність прийомів, які дозволяють кожному миті і кожному вимовляти висловлювання, які будуть розглядатися як істинні [8, с. 36]. Очевидно, що істинні висловлювання не є сталими для всіх дискурсів. Саме розуміння істинного та хибного дозволяє диференціювати дискурс влади та дискурс Інших. Діалектика цих понять дозволяє класифікувати дискурси відносно двох полюсів тільки за допомогою встановлення більш прийнятних для суспільства (панівних) ідей та протилежних їм за змістом суджень, що створюють опозицію до влади. Відповідно, істинним буде вважатися те висловлювання, яке входить у множину прийнятного та відомого, а хибним те, що не є (або не хоче бути) зрозумілим. Саме хибні висловлювання мають властивість порушувати діяльність інститутів, однак, як тільки вони піддають сумніву істинні висловлювання, в той же час починають набувати характеру боротьби за волю до істини й формувати власну мережу інститутів.

М. Фуко пропонує ідеальну істину як закон дискурсу та іманентну раціональність як принцип його розгортання,

а також ставить мету сформувати таку етику пізнання, яка обіцяла б істину за одне лише бажання істини або просто здатність її помислити. Філософ зауважує, що необхідно піддати сумніву нашу волю до істини, треба повернути дискурсу його характер події та позбавити, нарешті, те, що означає, його суверенітету. Істинний дискурс, який обов'язковістю своєї форми позбавлений бажання і звільнений від влади, не може розпізнати волю до істини, яка його пронизує. А воля до істини, в свою чергу, – та, яка давно вже нам себе нав'язала, – така, що істина, яку вона бажає, не може цю волю не затулити [6, с. 269].

Для впорядкування, класифікації, розподілення дискурсу, приборкання його подієвості та випадковості М. Фуко виділяє декілька процедур контролю і відмежування дискурсу. Першою такою процедурою є коментування. Однією з вагомих характеристик суспільного дискурсу є його різноманітність. Є дискурси, які промовляються кожен день, а є й такі, які нескінченно кажуться, є вже сказаними і повинні бути ще сказані [6, с. 270]. Висловлюючись термінами герменевтики, текст–першооснова, володіючи багатьма смислами, дає можливість постійно формувати довкола себе нові дискурси, що кожного разу відкриває нові можливості для комунікації та формування нових смислів. Таким чином, коментар містить в собі відразу первинну ідею, на основі якої формуються нові смисли, а також розгортає новий дискурс. Новизна останнього визначається не стільки змістом, скільки подією його повторення.

Автор – це ще один вид процедур розділення дискурсу. Автор формує лінгвістичний код дискурсу та наповнює його значеннями, зв'язує дискурси між собою. Якщо раніше автор міг бути показником істинності дискурсу (наприклад, теорема Піфагора або теорія Ньютона), то сьогодні він реалізує себе як принцип групування дискурсів, як єдність та джерело їх значень, як центр їх зв'язності. Раніше автор міг слугувати показником істинності, сьогодні ж, залежно від типу дискурсу, автор або потрібен лише для того, щоб дати ім'я події, або для усвідомлювання єдності тексту, який підписаний його іменем. Автор формує порядок дискурсу. Якщо коментар обмежував випадковість дискурсу грою ідентичності, формами якої є повторення та тотожність, то принцип автора обмежує її індивідуальністю власного «Я».

Третій принцип розділення дискурсу – це дисципліна. Вона детермінується сукупністю об'єктів дослідження, методів і положень, які визначаються як істинні. На думку М. Фуко, дисципліна – це анонімна система, яка знаходиться в розпорядженні тих, хто може, або хоче нею скористатися. Дисципліна існує завдяки можливості нескінченно формувати нові положення. Їхня приналежність визначається теоретичними горизонтами дисципліни, яка сама контролює виробництво дискурсу. Вона володіє певною ідентичністю із здатністю бути гнучкою до зовнішніх умов, щоб зберігати актуальність власного дискурсу.

Завдяки цим процедурам можливе безперервне виробництво дискурсу. Незважаючи на те, що М. Фуко називає їх процедурами виключення, доречніше було б назвати їх процедурами розподілення, адже об'єкт дискурсу не втрачається назавжди, а стає достатньо самостійним, щоб формувати нові смисли та комунікацію довкола них. Виробництво дискурсу таким чином ніколи не припиняється, адже він уособлює в собі важливу функцію

суспільства, яка є однією із умов єдності спільноти, – формування та утвердження спільних смислів.

Порядок дискурсу не завжди є відкритим для нових учасників, адже необхідно володіти правилами гри, щоб стати її частиною. Деякі області дискурсу достатньо складні, щоб давати тільки знання про своє існування, однак не залучати нових акторів для свого розвитку. Цілісність таких дискурсів обумовлена історією їх становлення, тобто головні його тези вже володіють характером аксіом, однак можуть бути спростовані за допомогою поступу інших дискурсів з такими ж об'єктами, але з іншими теоретичними горизонтами. Саме задля того, щоб уникнути цього, дискурси залишаються закритими. Так, наприклад, можна говорити про релігійні дискурси, які розвиваються на основі давнього уявлення людей про світ і продукують смисли, які є самодостатніми і не потребують обов'язкового апелювання до первинних текстів. Такими є і демократичні права та свободи, які можуть бути первинним текстом, однак його коментування вважатиметься окремим дискурсом, темпоральним об'єктом, виробництво якого зміниться залежно від поступу соціальних практик.

Функцію дискурсивних спільнот М. Фуко визначає як зберігання, або виробництво дискурсів, але тільки за умови забезпечення їх здійснення в закритому просторі, щоб можна було розподіляти їх лише у відповідності зі суворими правилами. Доктрина ж навпаки, прагне до розповсюдження, і окремі індивіди, кількість яких може бути скільки завгодно великою, визнають свою співприналежність власне через усупільнення одного і того ж корпусу дискурсів [6, с. 278, 277]. Доктрина пов'язує індивідів з деякими цілком певними типами висловлювань і тим самим накладає заборону на всі решту.

Філософія дискурсу М. Фуко стала однією з перших реакцій на зміну порядку функціонування соціальних систем та перехід до інформаційної епохи. Переосмислення головних засад раціоналістичного філософування доказало нездатність прагматизму, технократизму та сциєнтизму виправдати очікування сучасників та представляти світ як цілісну систему. Дискурс є не тільки платформою для обміну інформацією, але й складною хаотичною системою. Звертаючись до поняття порядку, філософ шукає здатну до організації силу, яка змогла б допомогти контролювати систему дискурсу. М. Фуко аналізує історію старого раціоналізму, не відкидаючи його як соціокультурну традицію, а намагається сформувати новий раціоналізм, заснований на переосмисленні помилок минулого та особливостей соціальної сфери сучасності.

Хоча бачення М. Фуко залишається новаторським для гуманітарної методології, однак застосування його дискурсивної теорії до сучасного суспільства є проблематичним. Заперечуючи раціоналістичні засновки філософування, він залишається на позиціях розділення сфер буття дискурсу та обмеження його здатності до розвитку. Насправді, сучасний дискурс (дисциплінарний чи соціальний) є складним змістовим утворенням, до якого потрібний синергетичний підхід. Як стверджує К. Делокаров, будь-яка спільнота, об'єднана для вирішення того чи іншого завдання, містить в собі чимало джерел суперечностей та конфліктів [1, с. 31]. Сьогодні предметом дискурсу стають різноманітні наративи, які обов'язково охоплюють аксіологічну тематику. Наука, політика, економіка та інші соціальні сфери деградують

без орієнтації на морально-етичні пріоритети, адже будучи ціннісно нейтральними вони втрачають власну антропологічність. І. Пригожин та І. Стенгерс зауважували, що старе розуміння науки та етичних цінностей не можна більше застосовувати. Протиставлення цих двох категорій співвідносилось з конфліктним протиставленням зовнішнього світу та внутрішнього світу людини. Проте сьогодні флуктуації соціального дискурсу привели до розуміння його як складної системи людського соціуму, яка здатна витримати велику кількість біфуркацій [2, с. 386].

М. Фуко вдалося сформулювати основні категорії дискурсивного аналізу та визначити можливі шляхи його продукування. Такі поняття як автор, коментар, дискурсивна подія та інші є ключовими для аналізу соцмережевого дискурсу, адже втілюють в собі дві основні функції акторів – бути автором дискурсу, або продовжувати його шляхом коментування, створювати нову дискурсивну подію для узагальнення змісту. Інтерпретація цих понять згідно зі синергетичної парадигмою та специфічними характеристиками соцмережевої комунікації дозволить створити новий категоріальний апарат комунікативної філософії інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Делокаров К. Х. Синергетика и познание социальных трансформаций / К. Х. Делокаров // Синергетическая парадигма. Человек и общество в условиях нестабильности. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – 584 с.
2. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: новый диалог человека с природой; Пер. с англ. / Общ. ред. В. И. Аршинова, Ю. Л. Климонтовича и Ю. В. Сачкова. – М.: Прогресс, 1986. – 432 с.
3. Топольський С. Як ми пишемо і розуміємо історію Таємниці історичної нарації / Сжи Топольський. – Київ: «К.І.С.», 2012. – 400 с.
4. Флэкс Дж. Postmodernism and Gender Relations in Feminism Theory // Введение в гендерные исследования (хрестоматия). – Харьков – СПб.: Алетейя, 2001. – Ч.2. – 170 с.
5. Фуко М. Археология знания / Мишель Фуко. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/fuko_arh/
6. Фуко М. Порядок дискурсу // Соціальні, економічні та релігійні виміри свободи: Зб. текстів / Уклали: Ю. Біленко, А. Карась, В. Терещенко, О. Фешовець. – Львів, 2002. – С.264–291.
7. Фуко М. Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / Мишель Фуко. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/fuko_slv/
8. Foucault M. Power / Knowledge: Selected interviews and other writings 1972–1977 / ed. C. Gordon. – London: Harvester Press, 1980. – 120 p.
9. Lacoff G. The political mind. A cognitive scientist's guide to your brain and its politics / George Lacoff. – New York: Penguin Books, 2009. – 320 p.
10. Roy B. Foucault and Derrida: the other side of reason / B. Roy. – London: Unwin–Hayman, 1990. – 192 p.

References

1. Delokarov K. H. Sinergetika i poznanie social'nyh transformacij / K. H. Delokarov // Sinergeticheskaja paradigma. Chelovek i obshhestvo v uslovijah nestabil'nosti. – М.: Progress–Tradicija, 2003. – 584 s.
2. Prigozhin I., Stengers I. Porjadok iz haosa: novyj dialog cheloveka s prirodoy; Per. s angl. / Obshh. red. V. I. Arshinova, Ju. L. Klimontovicha i Ju. V. Sachkova. – М.: Progress, 1986. – 432 s.
3. Topol's'kyj Je. Jak my pyshemo i rozumijemo istoriju Tajemnyci istorichnoj' naracii' / Jezhy Topol's'kyj. – Kyi'v: «K.I.S.», 2012. – 400 s.
4. Fljeks Dzh. Postmodernism and Gender Relations in Feminism Theory // Vvedenie v gendernye issledovanija (hrestomatija). – Har'kov – SPb.: Aleteja, 2001. – Ch.2. – 170 s.
5. Fuko M. Arheologija znanija / Mishel' Fuko. – Rezhum dostup: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/fuko_arh/
6. Fuko M. Porjadok diskursu // Social'ni, ekonomichni ta religijni vymiry svobody: Zb. tekstiv / Uklaly: Ju. Bilenko, A. Karas', V. Tereshhenko, O. Feshovec'. – L'viv, 2002. – S.264–291.
7. Fuko M. Slova i veshhi. Arheologija gumanitarnyh nauk / Mishel' Fuko. – Rezhum dostup: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/fuko_slv/

8. Foucault M. Power / Knowledge: Selected interviews and other writings 1972–1977 / ed. C. Gordon. – London: Harvester Press, 1980. – 120 p.

9. Lacoff G. The political mind. A cognitive scientist's guide to your brain and its politics / George Lacoff. – New York: Penguin Books, 2009. – 320 p.

10. Roy B. Foucault and Derrida: the other side of reason / B. Roy. – London: Unwin–Hayman, 1990. – 192 p.

Luchak A.–M. M., graduate student of Lviv National University Franko (Ukraine, Lviv), am.luchak@gmail.com

Interpretation of Michel Foucault discourse as a framework for communication pragmatics

The author analyzes formation of basic concepts of the information society communicative philosophy in Michel Foucault's discourse of post-structuralism philosophy. The article highlights the notion of discourse in the context of his works and development of discursive practices in a social sphere. The author considers the main criteria according to which this concept can serve as a theoretical basis for analysis of the current social networking discourse. It is proved that the discourse of power and the Others is implemented in the Internet through new procedures of social-networking interaction, coexisting in constant confrontation. Control procedures and delimitation of discourse have become more difficult in comparison with classical communication practices.

Keywords: discourse, discursive event, discourse of power, discourse of the Other, information society.

Лучак А.–М. Н., аспірантка, Львівський національний університет ім. І. Франко (Україна, Львів), am.luchak@gmail.com

Интерпретация дискурса Мишеля Фуко как основание прагматики коммуникации

Исследовано формирование основных концептов коммуникативной философии информационного общества в дискурсе философии постструктурализма Мишеля Фуко. Рассмотрено понятие дискурс в контексте трудов мыслителя и развитие дискурсивных практик в социальной сфере. Определены главные критерии, согласно которым концепция может служить теоретическим основанием для анализа современного дискурса социальных сетей. Обосновано, что в Интернет-пространстве дискурс власти и дискурс Других имплементируются через новые процедуры социально-сетевого взаимодействия, сосуществуют в постоянном противостоянии, а процедуры контроля и ограничения дискурса стали более сложными по сравнению с классическими коммуникативными практиками.

Ключевые слова: дискурс, дискурсивное событие, дискурс власти, дискурс Других, информационное общество.

* * *

УДК 1(091)(477)

Паласюк Г. Б., кандидат філософських наук, доцент кафедри іноземних мов, Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського (Україна, Тернопіль), palasyukhb@gmail.com

Паласюк М. І., кандидат філософських наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя (Україна, Тернопіль), palasyuk_mi@mail.ru

НЕОПЛАТОНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ У ФІЛОСОФСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ К.–Т. СТАВРОВЕЦЬКОГО

Досліджується зв'язок філософської спадщини К.–Т. Ставровецького з неоплатонічним вченням. На основі компаративного аналізу творів Псевдо-Діонісія Ареопазита і К.–Т. Ставровецького проаналізовано вплив ареопазитського неоплатонізму на формування концепції Бога та божознання у творчості українського мислителя. Показано зв'язок вчення мислителя про людину і суперечливість людської природи з ареопазитськими і неоплатоніськими вченнями. Розглядаються пантеїстичні ідеї у світогляді К.–Т. Ставровецького.

Ключові слова: К.–Т. Ставровецький, неоплатонізм, Бог, божознання, Псевдо-Діонісій Ареопазит.

Неоплатонічне вчення є тим невичерпним джерелом, з якого філософи постійно черпали великі й плідні ідеї. О. Ф. Лосев зазначав з цього приводу, що «настільки тонко розроблена філософія, якою є неоплатонічна філософія,